

solà (pall., partida de Pujal, 1959). Aviat tendeix a quedar com a substantiu: «solà o loc per a sol: solarium», Busa-N.

Es amb aquest caràcter que ha restat vigent, per tot el Continent, fora del català central: almenys és mot arrelat en ross. («carrer del *solà*» dins la vila de Tuïr, 1960), generalment designant un paratge menys extens que una *solana*: Cerd., Alt Cardener: entre els afluents del riu de Guixers, un dels més alts és el Torrent del Solà d'Ubrima; i, bon tros més agües avall, en la vall més ampla, hi va el Torrent de la Solana, 1959; molts noms com Solà de Junquero a la vall de Cardós (Estaon, 1934) etc. I resta viu com a apel·latiu en gran part d'aquestes zones: «el Solà de la Pastera», expliquen a Portell de Milla, «és al mig d'un solà raserós». Segueix Pirineu enllà, a la ratlla de l'aragonès, i més enllà; amb la -n mantinguda, a Castanesa: *Solan de la Frau* damunt Llana d'Ovarre, 1957; *solan de Sorripas, solan de Cielos* a Acumuer etc., 1965.

Degué tenir gran extensió molt vasta, ja en llatí vulgar, puix que SOLANUM passà a l'albanès, on és l'ètimon de la forma *šulá* (dial. *šulə*) 'exposició al sol' («Sonnenlage», Gu. Meyer, *Alban. St.* III, 76). I el fet que en la toponímia pre-catalana de Ribag. aparegui en la forma *solau* (amb caiguda bascoide de la -n intervocàlica) ens revela que allà ja havia posat arrels abans de la catalanització completa c. a l'a. 1000 (veg. E. T. C. I, *Fenòmens de Bilingüisme*).

En part quedem en dubte entre això i identificar-ho amb *solar*, quan significa 'terradet a cel obert': a Sta. ColQ., «desseguida de llevat, he surtit al solà per veure quin temps feya», JnSegura (*A Estones Perdudes*, p. 91). Però els derivats de sign. semblant suposen -ANUM: *solanar* de sentit semblant, és propi del Maestr. i l'Alt Aragó: *el solaná* és un carrer sense sortida dins les cases del Forcall (1961); *solóná* «eixida, porxo» a Fraga (BDC IV, 43); *lo solóná* 'les golfes' a Maella (Casac. 1923); *solanar* i en part *solon-* a l'Alt Aragó (Casac., BDC xxiv, 181).

Allà, en canvi, el vessant solei de muntanya es diu *el solanero* (oposat al *pacino* < *pac-*, 'l'obac', Foradada de Toscar, 1965). *Solana* per al vessant solei d'una gran ribera o d'una serra degué tenir antiga existència en tota la zona interna del Princ. Hi havia pertangut a la llengua tradicional: «Mestressa, m'en vuy anà - per las costas y solanas ---. / Me n'aní pels camirals - a robà la gent que passa», cançó de l'època bandolerisca, en parlar oriental (MilàF, *Romlo.*, 110.2).

S'estengué, almenys temps enrere, fins al Gaià i el Ter mitjà: a l'extrem E. del Lluçanès formen contrast *La Soleia* nom d'una partida amb masia (sense determinatiu, cosa viva) amb *La Solana de la Sala*, denominació d'un antic mas; a l'Alt CpTarr., abunda molt poc, i avui s'hi sent molt un equivalent *l'arrecer de ---*, però queda en algun nom vell com *Solana dels Prats*, a Vila-rodonà (1964). En els Pirineus té vida robusta des de Cerdanya cap a l'Oest: *La Baga* i *La Solana*, les dues meitats de Cerdanya, des de la Perxa fins al peu del Cadí; i en el Pre-Pirineu, començant ja per l'Alt

Lluçanès: *La Solana de Cogullès* és una veralada dalt de Lluçà (1964).

A l'alt Berguedà, als vessants del Pedraforca, el límit entre *solana* i *soleia* és a la banda oriental, car a Saldes encara hi ha alguna *soleia* (1964), però a Gresolet més d'un *Solana de ---* (1936), i a Gósol aquestes són a dotzenes (*Solana dels Morers, S. del Pi Sol, S. del Tonedor*, partida *Les Solanes*), i amb joc viu com a apel·latiu: les partides d'Ordell i de la Borda del Music, consten de *solana* i *obaga*; el masculí també, en valls més reduïdes: «lo Roc del Toi és en lo solà de la vall» (1964). En domini occidental, *solana* de dalt a baix (Cardós i Vall Ferrera, 1932-4); a la Sentiu de Sió, partida *la Solana* en els turons; i els dos carreers cabdals del poble, són el Carrer de *la Solana* i el de *l'Aubaga* (1964). *Solanada. Solaneta. Solanina. Assolanar* 'posar al sol a eixugar-se' pall.: «lo formatge ha de ser *assolanat*» (Caregue, 1964). *Ensolanada. Ensolat.* Deriv. savi del nom ll. *solanus* de les plantes semblants a la morella: *solanácies*.

Solar adj. [Busa-N.]: «s., cosa de sol, *solaris, heliæus*»; Lacav. *Solejar* v., almenys en part resultat de *solellar* per dissim. o trivialització de sufix: «yo-m solejaré en lo teu solejador ---; cosa solejada: insolatus» (i també *sollej-*), OPou (*ThPu.*, 320). *Solegar; soleguina* 'insolació' CastPna.: «entrar el sol al cap, o a la cara: malaltia a causa de la *soleguina*» (Borràs, Jarque, BSCC xv, 244). *Solateguer. Soliguera. Solina. Solivol.*

Insolació [Lab.], propagat des del fr. *insolation* [1554], ll. *insolare, -atio*, a les altres llengües romàniques [*insolazione*, 1883; cast. *insolación* etc., cf. supra, Careta]. *Ressol* [Belv.]; *ressolada. Reressol. Contrasol.*

Cara-sol no estrany al cat. occid. pròpiament dit, en particular en qualitat d'adj. qualificatiu: «tota la banda (de muntanya) dels Rocs de la Mola és molt *karasól*» Tuixén, peu SO. del Cadí (1964). Però sobretot a partir de l'Ebre al Sud, és on s'usa el subst. un *carasol*, *el carasol* 'una soleia, un recer assoliat'; cita de Vergés Paulí (*Espurnes* v, 80) a RECES. «Ajudaven a Sentet a carregar l'empall, per a dur-lo a la pallera que, al *carasol* de l'alqueria, estave fent son pare», SGuinot (*Esc. Castelloneses*, 11); «sobre aquesta muntanyeta apareix, en la part més corma del *carassol ---*» maestr. JPorcar (BSCC xiv, 237); «El barber de *cara-sòl*: este tipo va desapareixent --- abans solia posar --- la sehua botiga al ayre lliure ---», MGadea (*Terra del Xè* II, 25).

Copió en geografia local de tot el PVal. En particular, caràcter apel·latiu per designar el vessant solei d'un zona: «tot lo *karasól* del poble li diuen *La Ferratja*» Bel; «el *cara-sol* de la carretera de Moró» Vilafamés (1961), «la Cova de Galima és en el *cara-sol* de la Casella» Alzira (1962). I més com a genèric o NL: «Carrer del *karasól*» Serratella; *Cara-sol de l'Aspart* etc. (Serra d'En Galceran, Serra de la Calderona, Quatretonda etc.); i força sovint en diminutiu («El *Cara-sol* del Bover» Simat de Valldigna). S'estén viu per la franja or. del domini castellà: «Las comadres del